

Aktivity v rámci environmentálnej politiky EÚ

Seminárna práca

Radúz Morsztýn

Európska Únia – INT305

Ing. Daniela Maťovčíková

29.5.2009

Obsah

Abstrakt	3
1. Súčasný stav	4
2. Energetika a Doprava.....	5
3. Emisie a dane	7
4. Efektivita riešení, EÚ a Maledivy.....	7
5. Tendencie	8
Bibliografia.....	10

Abstrakt

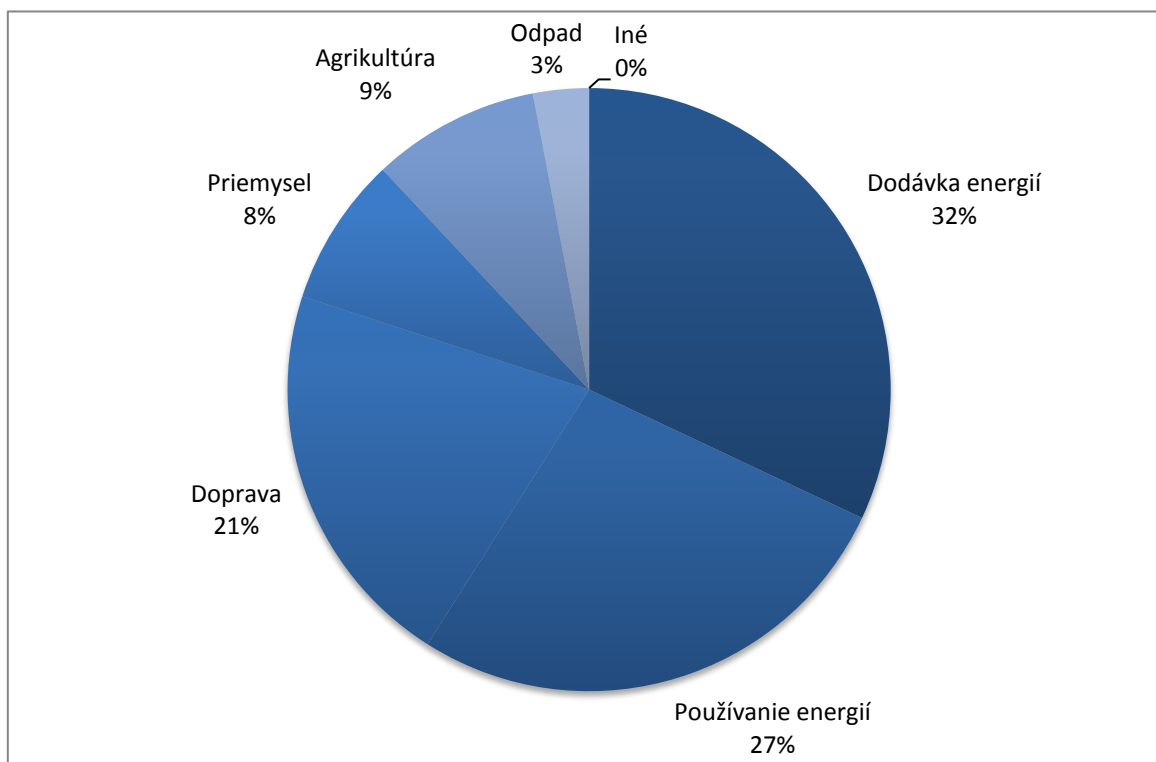
Konsolidácia emisií v rámci Európskej únie nemalou mierou prispieva k nastaveniu trendu v rozvinutých krajinách. Zlyhanie na globálnej úrovni pri nedávnych rokovaníach v Kodani však znamená, že znižovanie karbónového odtlačku členských krajín EÚ a ich obyvateľov bude kompenzované zvyšovaním úrovne emisií v rozvojových a novoundustrializovaných krajinách. Tento trend je nebezpečným pre všetky zúčastnené strany, ktorými sú obyvatelia planéty, a preto by sa mala zvýšiť aktivita EÚ aj v medzinárodných štruktúrach. Táto práca pojednáva ako o regionálnom aspekte trvalo udržateľnej úrovne environmentálnej politiky, tak aj o jej globálnej forme.

1. Súčasný stav

Spoločnosť v rámci ES/EÚ dospela ku konsenzuálnej pravde o vážnosti súčasného stavu životného prostredia a preto sa snaží o nastavenie takého legislatívneho rámca pre energetiku a externality, ktorý napomôže spolu s ďalšími proenvironmentálnymi aktivitami zvrátiť súčasný stav a dospieť tak ku trvalo udržateľnej úrovni životného prostredia a tým aj života. Kontinuálne otepľovanie atmosféry v posledných dekádach, ktoré je pripisované najmä industrializácii, zvýšenej úrovni využitia fosílnych palív ako aj zlému manažmentu externalít zo strany vlád, je častým začiatkom diskusií na tému environmentálnych smerníc EÚ. V tomto smere inštitúcie Únie vyvíjajú tlaky na privátny sektor a zároveň limitmi viažu členské štáty k znižovaniu úrovne emisií tak, aby tieto dosiahly vrchol pred rokom 2020 a potom boli znižované na udržateľnú úroveň do roku 2050. Jednou zo stratégií je napríklad zvýšenie podielu obnoviteľných zdrojov na produkcii elektrickej energie do roku 2020 na úroveň 20% (EC, 2010) z produkovaného objemu. Pre ilustráciu, Slovensko dnes využíva takéto zdroje len na úrovni 3,5% (Enel, 2010). Tieto snahy, aj keď presne cielené, nie vždy reflektuje aj skutočnosť a správanie zodpovedných organizácií.

Európu zasiahol hype v podobe rozmachu trhu s environmentálnymi technológiami, tovarmi a službami. Medializácia napomáha vzniku nových, environmentálne orientovaných trendov penetrujúcich všetky trhové odvetvia. Európska únia prejavuje svoj zámer nadviazať na hodnoty Kyótskeho protokolu v lisabonskej stratégii, ktorej pokračovateľ, program Európa 2020 je pevne zviazaný s environmentálnou tematikou. Adresuje tie oblasti ľudských činností, ktoré sú hlavnými

zdrojmi skleníkových plynov vypúšťaných do zemskej atmosféry. Ich podiel na množstve týchto plynov v atmosfére zobrazuje nasledovný koláčový graf.

Graf 1: Distribúcia celkového množstva skleníkových plynov podľa odvetvia

Zdroj: (European Commission, 2009)

Ako je možné z neho vyčítať, energetika a doprava su hlavnými aktérmi v kauze emisií a ako také sa stávajú samozrejme cieľom direktív EÚ, ktoré sa okrem optimalizácie používaných technológií snažia rozvíjať aj oblasti alternatívnych a obnoviteľných zdrojov, energetickej efektívnosti, využiteľnosti jadra ako aj zníženie spotreby energií rezidentmi (European Council, 2009).

2. Energetika a Doprava

Táto kapitola sa bude zaoberať dvoma hlavnými zložkami tvorby skleníkových plynov, energetikou a dopravou. Prvým sektorom záujmu z pohľadu environmentu je

evidentne energetická výroba a distribúcia. Tú však v tesnom závесе v zmysle exhalátov kopíruje doprava.

Regulácia produkcie vozidiel direktívou 2007/715/EC upravujúcou limity emisií napomáha zníženiu podielu dopravy na celkovom karbónovom odtlačku tohto sektoru podporou environmentálne prijateľných technológií. Podpora produkcie hybridných automobilov bude v budúcnosti nahradená podporou environmentálne nezávadných elektromobilov, ktorých karbónový odtlačok však bude plne závislý od ekologicky čistej produkcie elektrickej energie.

Pri uvažovaní o environmentálnom dopade produkcie elektrickej energie, ktorá sa spolu s jej spotrebou podiela na vyše 40% celej produkcie emisií je nutné zväžiť kapitálové náklady vývoja nezávadných druhov generátorov elektrickej energie, ktorých efektívnosť bude nad rámec súčasne dostupných technológií. Keďže si tento krok vyžaduje úsilie v oblasti vedy a výskumu, súčasné snahy sú mierené najmä na optimalizáciu a úsporu využívania elektrickej v domácnostiach a podnikoch. Týmto smerom sa uberajú aj spotrebiteľské direktívy EÚ, ako napríklad nutnosť náhrady klasických žiaroviek za úsporné, či výroba energeticky účinných elektrických spotrebičov a ich jasné označenie v predajniach.

Celkovo pomáhajú tieto snahy dosahovať zníženie dopadu týchto faktorov na environment, keďže znížili množstvo produkovaných skleníkových plynov za obdobie medzi rokmi 2000 a 2007 o 15% proti referenčným hodnotám (European Commission, 2009). Pokračovanie v tejto tendencii a udržateľnosť súčasného znižovania je však kľúčové aj v budúcnosti.

3. Emisie a dane

Ratifikovaním Kyótskeho protokolu sa Európska únia zaviazala znížiť emisie skleníkových plynov o 8% proti referenčným hodnotám do roku 2012. Taktiež sa zavádza pojem obchodovanie s emisiami, ktorý stanovuje emisné krajiny, ktoré pri ich nevyčerpaní môžu zvyšok kvóty ponúknuť na predaj. Stanovenie limitov pre emisie a ich obchodovanie však nie sú liekom pre atmosféru, keďže neposkytujú priestor pre maximálne možné zníženie, ale umelo vytvárajú obchodné príležitosti na medzinárodnej úrovni.

Daňová úlava subjektom, ktoré sa rozhodli využívať environmentálne technológie ako alternatívu je, zdá sa, lepším trendom v podpore znižovania množstva emisií. Tento prvok, zatiaľ implementovaný v krajinách EÚ na nízkej úrovni, je podľa prípadových štúdií preferovanou cestou v USA (PHILANDER, 2008). Druhou zložkou daňovej metódy je návrh na zavedenie daní z exhalátov, ako formy nepriamej dane. Tento návrh sa stretol s vlnou kritiky aj na kodaňskej konferencii, preto zatiaľ ostáva v tichnej forme (Nasheed, 2009).

4. Efektivita riešení, EÚ a Maledívy

Kodaňská konferencia odhalila rozpory medzi rozvinutými krajinami EÚ a rozvíjajúcimi sa ekonomikami Ázie, Južnej Ameriky a Afriky. Tieto rokovania sa skončili fatálnym neúspechom nielen pre obyvateľov Maledív, pre ktoré je pri ďalšom pokračovaní otepľovania estimované úplné zatopenie ešte pred rokom 2050, ale aj v globálnom merítku, keďže efekt globálneho otepľovania bude mať následky na všetky krajiny. Snaha predstaviteľov EÚ na týchto rokovaniach bola presadiť trvalé znižovanie emisií CO₂ do atmosféry (Nasheed, 2009). Táto snaha sa však stretla s vlnou odporu zo

strany rozvíjajúcich sa a novoindustrializovaných krajín, ktoré si uplatňujú svoje nároky na ekonomický rast aj na úkor životného prostredia, keďže by ich implementácia politik priateľských ku životnému prostrediu stála drahocenný rast hrubého domáceho produktu.

Ak však všetky krajiny nepristúpia k tejto téme zodpovedne, je veľmi pravdepodobné, že efekt bude znášať nasledujúca generácia globálne, čo udáva výstražný tón najnovším prognózam nárastu úrovne emisií rozvojových krajín do roku 2020 o 30% proti hodnotám roku 2000 (European Council, 2009). Snahy predstaviteľov EÚ na kodaňskej konferencii doslova torpédovali novoindustrializované ekonomiky, India a Čína, ktoré zastupujú záujmy zoskupenia BRIC¹ a tak sa ani tentokrát nepodarilo lídrom zúčastnených krajín dospieť ku konsenzu (Sally, 2009).

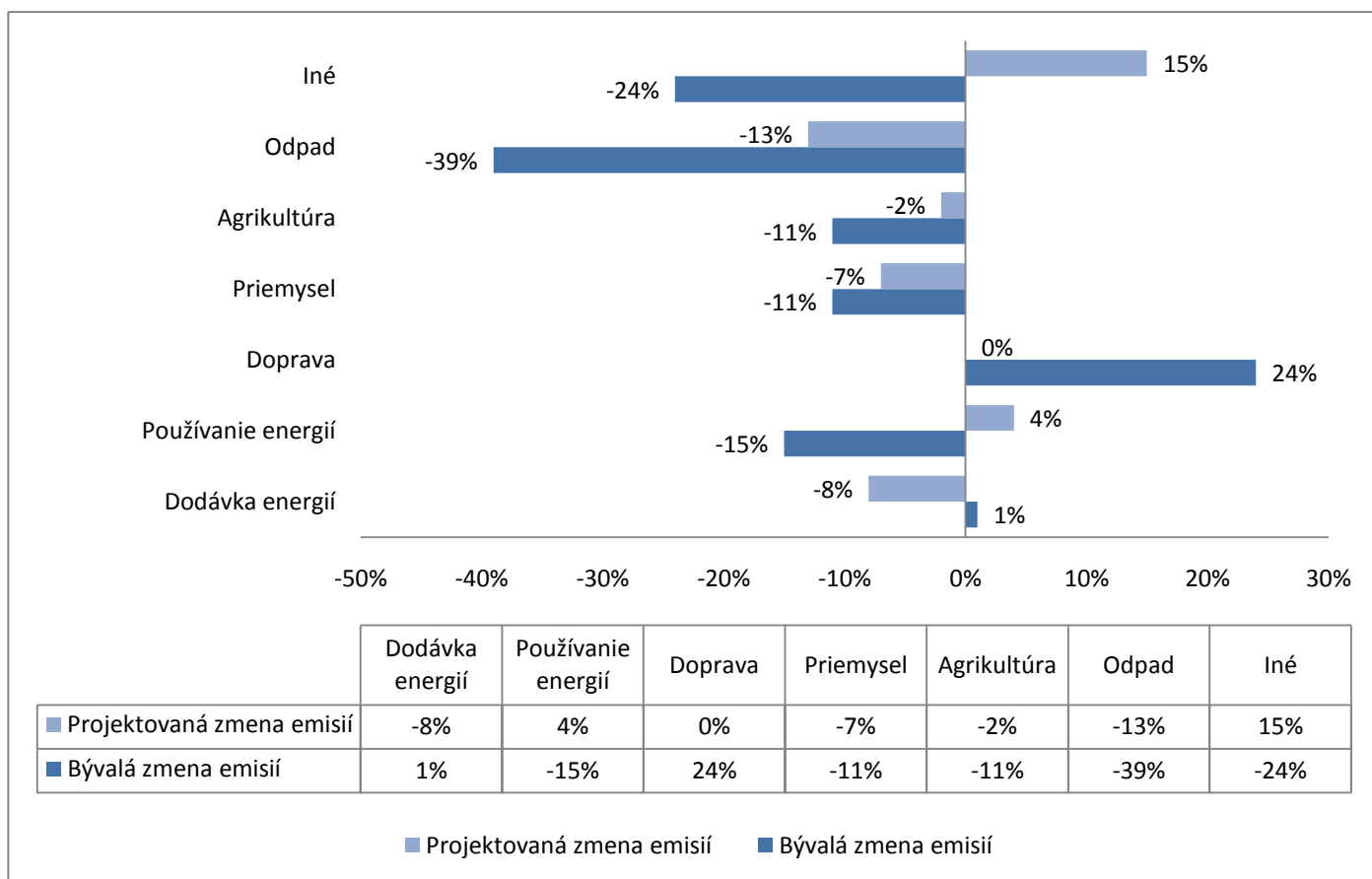
5. Tendencie

Plány na zníženie úrovne emisií skleníkových plynov v rámci Únie sú reflektované projekciami hodnôt pre jednotlivé oblasti tak, ako to zobrazuje nasledovný graf. Z neho je možné posúdiť vhodnosť prijatých opatrení, ale najmä vyjadruje potrebu zprísniť prijaté regulácie týchto odvetví v budúcnosti tak, aby bolo možné dosiahnuť predsavzaté ciele pre rok 2020 a následne pre rok 2050.

Zabezpečenie trvalo udržateľnej úrovne emisií v globálnom merítku znamená adopciu politik, ktoré budú progresívne a budú podmieňovať ekonomický rast zameraním ekonomiky na environmentálne priateľské technológie. Európska únia je jedným zo svetových lídrov v tejto oblasti, rozvoj direktív, monitoring a posilňovanie právomocí kontrolných orgánov sú však kľúčové pre udržanie tohto postavenia.

¹ Brazília, India, Rusko a Čína

Taktiež by lídri členských krajín mali zabezpečiť takú formu podpory rozvojovým ekonomikám, ktoré im umožnia ďalší vývoj v environmentálne prijateľných hraniciach, keďže bez unifikácie ekologických pravidiel v globálnom merítku nebude možné dosiahnuť nielen prežitie Malediv, ale aj Európanov a celej populácie.

Graf 2: Historický a projektovaný vývoj produkcie exhalátov podľa zložiek celkového objemu

Zdroj: (European Commision, 2009)

Bibliografia

- EC. (2010). *Energy policy for competitive Europe*. Cit. 20. 04 2010. Dostupné na
Internete: European Commission: http://ec.europa.eu/energy/index_en.htm
- Enel. (2010). *Obnoviteľné zdroje energie*. Cit. 25. Máj 2010. Dostupné na Internete:
Slovenské elektrárne: <http://www.seas.sk/encyklopedia/obnovitelne-zdroje-energie/>
- European Commission. (2009). *Progress towards achieving Kyoto objectives*. Brussels:
EC.
- European Council. (2009). *EU action against climate change*. Cit. 2010. Dostupné na
Internete: Environment EU:
http://ec.europa.eu/environment/climat/pdf/brochures/post_2012_en.pdf
- Nasheed, M. (December 2009). The World Debate - How much has Copenhagen
achieved. (S. Sackur, Autor interview) Copenhagen.
- PHILANDER, G. S. (2008). *Encyclopedia of Global Warming and Climate Change*.
London: Sage Publications.
- Sally, S. (23. December 2009). *India, China cooperated to torpedo climate deal*.
Dostupné na Internete: ABC News:
<http://www.abc.net.au/news/stories/2009/12/23/2779003.htm>